

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 169. Quæsint causæ legitimæ alienandi cum solennitatibus requisitis res Ecclesiæ immobiles pretiosas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

p. 1. *divers. decis.* 716. ac remittens ad Laym. l. 1. *ev. act.* 1. cap. 5. §. 4.

2. Resp. secundò: causa purè existimata justa; dum nimirum Prælati bona fide putans adesse causam justam, quæ non fuit, alienavit, servatis etiam solemnitatibus; non reddit alienationem validam, saltem pro foro externo; sed ea habenda pro nulla, ubi constitit non existisse causam; eò quòd textus citati alienationem factam sine causa justa (qualis est, dum causa fuit purè existimata) cum existimatio & præsumptio non inferant causam, qua non fuit, & sic ad valorem nihil conferant) absolute irritant. Ad hæc alienatio nunquam possit irritari; cum, dum aliud non scitur, contrahentes præsumi debeant habuisse causam justam. Ita probabilis, si rationem & rigorem juris spectes. cum Navar. in *comment. de alien. rer. eccles.* num. 9. & aliis Castrop. *tr.* 11. d. *unic.* p. 15. §. 6. num. 2. Wiestner. *hoc ut.* num. 68. Delb. c. 17. *du.* 20. à num. 4. contra Gl. in *c. ad nostram.* h. t. v. *enorme.* Felin. in *c. qua ecclesiarum.* de *constit.* Covar. 2. *var.* c. 17. num. 1. Molin. *cit.* d. 488. *concl.* 6. Valq. *de re dit.* c. 2. §. 1. num. 30. Bonac. *cit.* q. 8. p. 4. num. 9. quibus adhæret Pirh. h. t. num. 35. in fine sentientes contrarium; eò quòd non putent credible alienationes bona fide & servatis solemnitatibus factas ab Ecclesia irritatas. Quorum sententiam valde probabilem & in praxi tutam dicit Wiestner.

Quæst. 169. *Quenam sint cause legitime alienandi cum solemnitatibus requisitis res Ecclesie immobiles & mobiles pretiosas?*

Resp. earum in genere enumerari quatuor, ad quas omnes causa particulares reduci possunt, & quarum quælibet sufficit; necessitas, utilitas, commoditas, pietas. Abb. in *c. nulli.* h. t. num. 5. Fagn. *ibid.* num. 7. Sylv. in *sum. v. alienatio.* q. 1. Covar. *loc. cit.* num. 2. Molin. *loc. cit.* d. 468. num. 2. Redoan. *l. c. rub.* 18. à num. 1. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. q. 3. Delb. *du.* 9. num. 1. Pirh. h. t. num. 24. Quod spectat ad primam, necessitas debet esse evidens & ingens, cui alià vià, quàm dicta alienatione succurri non potest. c. 1. h. t. in 6. Clem. 1. ead. hæc enim sola est, de qua dicitur: necessitas non habet legem; & quod licitum non est, necessitas facit licitum. *reg. juris* 41. qua propter examinari debet, ut constet, an sit talis, & declarari & autorizari quòd sit ex illis, quas jura requirunt. Delb. c. 17. *du.* 2. f. 3. n. 21. Cujusmodi necessitas est. v. g. dum debita ecclesie solvenda aliter solvi nequeunt, nisi distracta vel creditor in solutionem data realiqua immobili aut mobili pretiosa ecclesie. c. 2. §. *hoc jus.* 10. q. 2. Si ei imminet ruina vel aliud grave damnum aliter inevitabile. Si patiarur notabilem defectum sacre suppellectilis, sine qua rite decenterque rem divinam obire nequit, & ad quam comparandam, & simul sustentandos ministros (qui aliàs etiam sine magno suo incommodo possunt, tali ecclesie necessitati subvenire de destinatis in sui sustentationem fructibus tenentur Delb. l. c. n. 23. citatis aliis, intellige, antequam ad dictam alienationem procedatur) fructus & redditus non sufficiunt. Sylv. l. c. q. 2. Redoan. *l. c. a.* 14. Donat. *qq. regular.* p. 2. *tr.* 4. q. 9. n. 2. Quod spectat ad secundam, utilitas, necesse erat etiam ob utilitatem citra necessitatem permitti alienationem, ne aliàs, quod in favo-

R. P. Lew. *Jur. Can. Lib. III.*

rem ecclesie introductum, nimirum prohibitio alienationis retorqueretur in ejusdem odium & incommodum contra *L. nulla juris.* ff. de *LL. & L. quod favore.* C. *eodem debet.* debet autem utilitas esse evidens, seu non dubium, quòd sit profuturum ecclesie res dictas illius distrahi, & quidem plus quàm si retinerentur, ut dicitur *c. sine exceptione.* 12. q. 2. uti contingit, dum res aliqua ecclesie alienatur, & comparatur patenter melior juxta *cit. c. & c. fin. h. t.* Ac proinde non sufficit, ecclesiam per alienationem non damnificari, sed requiritur, ejus conditionem fieri meliorem. Barbof. *Jur. eccles.* l. 3. c. 30. n. 15. citans præter alios *decis. Rotæ.* in *Bouon. devolutionis* de 16. *Novemb.* 1621. Redoan. *l. c. rub.* 19. num. 15. Donat. *l. c.* num. 8. & 11. Pirh. h. t. num. 24. Wiestn. h. t. num. 53. Reiffenst. num. 20. allegans *Rotæ decis.* 65. num. 48. & *decis.* 367. num. 5. & 7. p. 5. *divers.* contra Gl. in *can. sine exceptione.* v. *profuturum.* dum ea ibi ait: *eo ipso, quòd non est facta pauperior, intelligitur facta locupletior.* Sumitur idiplum ex satis claris utriusque juris textibus, ut dum *novell.* 120. c. 9. v. *hoc autem dicitur.* ut ex earum (nempe venditarum domorum) pretio redditus meliores emat. & *c. sine exceptione.* ubi decretum: *ne Episcopus de rebus ecclesie sua quicquam donare vel commutare, vel vendere audeat, nisi aliquid horum faciat, ut melior a proficiat.* c. ad *aur.* h. t. ubi: *ad majorem ecclesie utilitatem.* Similia habentur *c. cum Apostolica.* c. *una.* de *his, qua fiunt à Præl.* Neque his obstat, quòd *auth. & canon.* hoc *Jus.* dum ibi sustinetur rei immobilis ecclesie alienatio, si nihil factum sit ad damnum divinæ domus. Nam præterquam, quòd textus *cit. auth. & canon.* interpretationem recipiat à *cit. novell.* aliisque sanctionibus canonicis, alienationem permittentibus ex causa utilitatis, non cujuscunque, sed majoris; agitur in *cit. auth.* de alienanda domo ecclesie ex causa, non utilitatis, sed necessitatis, quæ se solà sufficit absque eo, quòd necesse sit conjungi etiam utilitatem, modò tamen per alienationem factam ex necessitate factam non incurratur damnum ecclesie, quòd cum incurratur, dum ecclesia non coacta extinguere debitum, sed potens illud relinquere pergendo solvere interesse, non potest in eo casu ad extinguendum debitum sumere pecuniam ad censum gravio-rem, quàm est interesse solvendum ex debito, aut rem aliam, ex qua major fructus percipitur, alienare juxta dicta §. *preced.* Neque dici potest, quòd, dum ecclesia ex alienatione sit completior, non servetur ratio Justitiæ commutativæ, quæ in contractibus respicit æqualitatem & medium rei inter datum & acceptum. Nam etiam idem & æqualis valor esse potest intrinsecus inter rem alienatam, & rem, pro qua alienatur, & tamen hæc esse longè utilior alienanti, & is plus fructus ex ea percipere; quia v. g. minùs dislita ab ecclesia aliisque ejus prædiis adita minore labore & sumptibus conservari potest. Quia pretium venditi calicis aurei in alia divinæ rei peragenda aptiora & splendidiore impendi potest. Illud denique circa utilitatem notandum, illam debere esse maximam, quæ haberi potest; adeoque res ecclesie semper plus offerenti vendenda; quia prospiciendum ecclesie, quantum fieri potest optimè, præsertim ab eo, qui ex officio res ejus administrat. ita tamen, ut, quamvis non alienavit cum maxima utilitate, quâ potuit, alienatio adhuc sit valida; cum adhuc ad sit justa causa alienationis; & Prælati non præjudicet in acquirendis, sed in acquisitis. ita

M 2

Delb.

Delb. cit. du. 9. num. 12. & 13. citatis Quarant. ubi supra num. 12. & Soprono apud Filiuc. tr. 44. c. 5. quest. 4. num. 4. Ad causam utilitatis reduci potest remuneratio beneficiorum & meritorum in ecclesiam; cum hac remuneracione invitantur alii ad liberalitatem exercendam in ecclesiam. Everard. vol. 2. conf. 19. num. 52. Wiestn. hoc. tit. num. 50. quin etiam, ut idem num. 552. revocari potest ad necessitatem; cum ita ecclesia effugiat notam ingratitude in benefactores suos. Tertia ea commoditas rei alienandæ consistit ferè in utilitate; dum sumptus & labor in illius sustentationem aut culturam faciendi superant fructus inde provenientes, incommoda ejus situatio ob nimiam distantiam ejus, & à reliquis ecclesiæ prædiis disjunctionem, accedente etiam soli sterilitate, potius damnum, quam emolumentum afferat, quò incommoditate & damno carere, cum sit utile, ejus alienatio in evidentem ecclesiæ utilitatem redundat unde passim hæc causa ad secundam, nempe utilitatem, redundat. Quarta causa est pietas, ob quam ad alienationem rerum ecclesiæ licitè deveniri potest in sequentibus ferè casibus, qui ex D. Ambrosio. l. 2. de officiis. c. 28. enumerantur in can. aurum. 12. quest. 2. Primò pro redimendis captivis, non quidem illis, qui ob patrata crimina damnati ad carceres perpetuos, tritremes, aut etiam ad mortem; cum enim tunc contrarium exigat justitia, ne scelera mancant impunita, & satisfiat Reipublicæ læsæ & scandalizata; non tantum non tenetur, sed etiam non potest ecclesia ad redimendos illos alienare sua. Covar. l. 2. var. c. 16. num. 9. Molin. de just. tr. 2. d. 468. num. 2. Vasq. de reit. c. 2. §. 2. du. 10. Pirh. hoc. tit. num. 25. Delb. c. 17. du. 9. num. 27. & 8. alique apud illum; verum pro redemptione fidelium à Turcis, paganis, hæreticis, aut etiam à Catholicis injustè incarceratorum, quibus mors, aut grande corporis malum, multo magis animæ periculum imminet, non tantum res temporales, sed etiam vasa sacrata, dum alia non suppetunt, oppignorare, aut etiam distrahere jura permittunt. §. sacra. Inst. de rerum divi. l. sancimus. C. de SS. eccl. novell. 120. c. 10. can. sacrorum. & c. aurum. 12. quest. 2. Secundò pro sublevanda necessitate pauperum, cit. l. sancimus. auth. de alienat. emphyt. c. 9. §. sanctissimus cit. can. aurum, non tamen qualibet, sed extrema; ne fame aut frigore pereant, vel saltem valde gravi. Covar. loc. cit. c. 16. n. 8. Molin. cit. d. 468. Delb. loc. cit. num. 24. eorum etiam, qui culpâ suâ, ludis, conviviis, luxuriis ad illam necessitatem devenerunt; siquidem culpa antecedens non impedit obligationem caritatis, quæ est de subveniendo proximo in extrema vel gravi necessitate constituto, ubi justitia non exigit contrarium juxta dicta. Covar. Molin. LL. cit. Delb. num. 25. & 26. Unde jam etiam hæc causa pietatis ad causam necessitatis revocari solet. Tertio pro ædificanda & instauranda ecclesia, ubi id necessarium est cit. c. aurum. Quarto pro laxandis spatiis cæmeterii ad fidelium sepulturam. can. eod. junctâ Gl. v. in his. Quibus addi potest causa contra infideles & hæreticos defendendæ, aut etiam aliâs propagandæ fidei Christianæ. Donat. pr. regular. quest. 9. num. 11. Wiestner. hoc. tit. num. 58. Porro circa hanc alienationem licitam ob dictas causas notari potest cum Covar. cit. c. 16. num. 8. Molin. cit. d. 468. concl. 2. Pirh. cit. num. 25. in ea hunc servandum ordinem, ut incipiatur ab iis, quæ non sunt destinata ad altaris ministerium, nisi fortè essent su-

perflua, aut ad cultum divinum necessaria; inter hæc ab iis, quæ non sunt consecrata, ut calices, ciboria &c. quæ non nisi urgentissima necessitate sunt distrahenda, aut pignori tradenda, sed tantum benedicta, ut casula, alba &c.

Quest. 170. An ad alienationem rerum immobilium & mobilium pretiosarum Ecclesiæ jura requirant speciales solennitates, ita ut sine illis facta non sit licita aut valida?

REsp. Primò certas tali alienationi à jure præscriptas esse solennitates, constat & patebit ex sequentibus. idque ad coercendam aliquorum Prælatorum nimiam facilitatem & indiscretionem in alienando.

2. Resp. Secundò ad dictam alienationem, ut licitè fiat, præter legitimam causam adhibendæ sunt solennitates omnes à jure ad hoc præscriptæ, ita ut vel una omissa peccetur mortaliter, etiam dum alienatio facta in utilitatem ecclesiæ; eò quòd agat adhuc contra prohibitionem ecclesiæ in re gravi, quòd etiam ex eo confirmatur, quòd contraheret hæc ratio invalidè, de quo mox, qui autem scienter contrahit invalidè peccat, ita Delb. c. 17. du. 21. f. 2. num. 1. Quamvis addat, probabile esse, quòd si alienet in evidentem ecclesiæ utilitatem, acita utiliter gerat negotium ecclesiæ, contra eum recepta non sit Extrav. ambitiosa, neque quò ad pœnas, neque quò ad peccatum, & ita docere Filiuc. tom. 1. tr. 14. c. 7. quest. 6. num. 119. Laym. l. 1. tr. 4. c. 16. num. 9. Reginal. in pr. tom. 2. l. 30. tr. 3. c. 6. f. 2. à num. 69. Dian. p. 1. tr. 8. resol. 7. contra Bonac. p. 4. num. 14. Genuens. in pr. c. 3. & alios tenentes, quòd talis adhuc incurrat pœnas dictæ Extrav. juxta declarationem aliquam emanatâ à Clemente VIII.

3. Resp. Tertio, validam nihilominus esse in foro conscientie alienationem factam sine solennitatibus juris à Prælato, ad quem aliàs spectat jure naturali potestas alienandi, in utilitatem ecclesiæ, ubi adfuit causa legitima & consensus liber contrahentium, docent Sylv. in sum. v. alienatio. num. 13. Angel. v. eod. num. 14. Quarant. v. eodem. num. 33. Navar. in comment. de alienat. rer. eccl. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. quest. 91. Reginald. l. c. Filiuc. tr. 14. c. 7. q. 6. Laym. l. 1. tr. 4. c. 16. num. 9. in fine. Pirh. h. i. num. 36. Reiffenst. num. 53. Wiestner. num. 91. & plures alii apud Delb. c. 17. du. 21. f. 1. num. 1. dicentem, hanc sententiam satis probabilem, & ei favere Rotam, contra Suar. tom. 4. de relig. l. 2. c. 77. num. 20. & 21. Covar. l. 2. var. c. 17. num. 2. Molin. cit. d. 468. concl. 6. Castrop. tr. 2. d. univ. p. 15. §. 4. n. 5. Vasq. loco citato du. 14. Ricc. in pr. p. 1. resol. 7. & 12. Bonac. d. 3. de contrat. feud. quest. 8. p. 4. num. 10. & plures alii apud Delb. loc. citato num. 6. docentes talem alienationem esse irritam, tam quò ad forum conscientie quam externum ex hoc fundamento, quòd finis irrationis, quo, ut dicitur responsi, seq. nititur talis alienatio, quò ad forum externum non sit læsio ecclesiæ & fraus, quæ in hoc vel illo particulari casu omittis solennitatibus contingere possit; sed læsio & fraus, quæ communiter & ut plurimum ex earum omissione contingere solet, qui finis semper perseverat, etsi unus vel alius contractus in utilitatem ecclesiæ sine solennitate factus sit. Ratio responsionis est, quòd